

خانه نو نوی کور

New Home



خانه نو، سرویس خبری برای اهل افغانستان در امریکا است  
نوی کور، په امریکا که د افغانانو لپاره یو خبری خدمت دی

**A news service for Afghans in America**

NEW HOME is brought to you by Sahan Journal, Afghan Cultural Society, and Center for Victims of Torture. It's reported and written by Hussain Ali Haidari.



Photo Credit: Hafiz Rafat

## افغانستان گنجینه اقوام

- افغانستان کشوری است که در آن بیش از ۵۰ قوم و ۳۰ زبان و لهجه زندگی می‌کند
- در یک نگاه کلی، اقوام ساکن در افغانستان به چهار گروه نژادی عمده تقسیم می‌شوند
- منشأ دقیق پیدایش پشتون‌ها در افغانستان مشخص نیست

افغانستان کشوری است که در آن بیش از ۵۰ قوم و ۳۰ زبان و لهجه زندگی می‌کند. از این جهت آن را «گنجینه اقوام» خوانده‌اند. مطالعه اقوام و ریشه‌های تباری، ساختاری اجتماعی و ارزش‌های فرهنگی آن‌ها از آن‌رو مهم به نظر می‌رسد که هرکدام از اقوام ساکن در افغانستان نه تنها از نظرتنوع فرهنگی می‌تواند به ساختار کلی ملت افغانستان غنای بیشتری ببخشد بلکه در شکل‌دهی زندگی سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی آن نیز نقش تعیین‌کننده دارد. معرفی هستی‌شناسانه اقوام به ما کمک می‌کند تا سیاست کلی و کلان حکومت‌های افغانستان از گذشته تا حال را به درستی بشناسیم و رابطه آن را با مردم، اقوام و ملت‌های مختلف موجود در آن تحلیل و تبیین نماییم. در یک نگاه کلی، اقوام ساکن در افغانستان به چهار گروه نژادی عمده تقسیم می‌شوند:

۱. قفقازی آریایی یا هندو اروپایی: این دسته شامل پشتون، تاجیک، بلوچ، نورستانی، پشه‌ای و هندی تباران (سیک‌ها، هندوها، گجراتی‌ها و کشمیری‌ها) می‌شود.
  ۲. نژاد زرد که شامل اقوام ترک و مغل و زیرشاخه آن‌ها از قبیل هزاره، ازبک، ترکمن، ایماق یا چار ایماق، قزاق، قیرقیز، قزلباش و دیگر طوایف کوچک‌تر مانند تاتار، مغول، چغتایی و ... می‌گردد.
  ۳. نژاد براهوی در اویدی زبان که اصالت هندی دارد و در نقاط مرزی افغانستان و پاکستان زندگی می‌کنند.
  ۴. نژاد سامی که شامل اعراب و یهودیان می‌شود.
- در این نوشتار مهم‌ترین و بزرگ‌ترین اقوام موجود در افغانستان را به صورت فشرده مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهیم.

#### پشتون‌ها

پشتون‌ها یکی از اقوام بزرگ افغانستان است. این قوم نقش اساسی در سرنوشت جامعه و حکومت در افغانستان داشته است. از این‌رو ضروری است تا آن را از نظر منشأ تاریخی، محل زیست، ساختار اجتماعی و قبیله‌ای، زبان و ادبیات، فرهنگ و ارزش‌های اجتماعی، دین و باورهای مذهبی، نقش در سیاست و حکومت مطالعه نماییم:

#### منشأ تاریخی پشتون‌ها

منشأ دقیق پیدایش پشتون‌ها در افغانستان مشخص نیست. راجع به پیشینه تاریخی آن‌ها دیدگاه‌های مختلف ارائه شده است:

- ۱- نظریه آریایی‌تبار بودن پشتون‌ها: این نظریه مبتنی بر مقایسه واژه پشتون، پختون و پختانه با واژه پکت‌ها و پکته و پکتویس در تاریخ هرودت است. کریستن لیسن نخستین اندیشمندی است که واژه «پشتون» را معادل واژه پکتویس و یا پکته در سروده‌های ریگ ویدا می‌داند.

وی مدعی است که واژه افغان/ پشتون از واژه Ashvaka مشتق شده است. پروفیسور دورن و پروفیسور گاردون پشتون‌ها را از نسل «پاکتویس/ پکتویس» می‌دانند.

#### ادامه ...

جی. دبلیو مک کریندل، ام‌وی دیست مارتین، ای. ریکلوس، پروفیسور گاردون، ترمپ و گریسون و همچنین علی‌احمد کهزاد و عبدالحی حبیبی از اندیشمندان «انجمن تاریخ افغانستان» این نظر را تأیید کرده‌اند. شمار دیگر از اندیشمندان این دیدگاه را مردود دانسته معتقدند که واژه «پشتو» یا پختو از فارسی قدیم مشتق شده است. صدیق رهپو طرزی پیشینه کاربرد واژه پشتو را غاز سده بیستم می‌داند و می‌گوید واژه پشتو و پشتون، مترادف واژه «پتان» است. هندیان به افغانانی که در «پتنه» هند سکونت دارند، پتان می‌گویند.

۲- نظریه عرب‌تبار بودن پشتون‌ها: این نظریه پشتون‌ها را با اعراب مقایسه می‌کند و بر این باور است که پشتون‌ها از نظر ساختارهای قبیلوی و ارزش‌های اجتماعی از قبیل مهمان‌نوازی، کینه‌جویی، استقلال‌خواهی، دلیری، شکیبایی، نقش ملک، جرگه، محل شورا (حجره/دارالندوه) مانند اعرابند. عظیم افریدی از پشتون‌های پاکستان بر این نظریه تأکید می‌ورزد و قبطی و ارمنی بودن پشتون‌ها را بی‌اهمیت می‌خواند.

۳- نظریه اسرائیلی‌تبار بودن پشتون‌ها: این نظریه پشتون‌ها را از نسل «افغنه/ افغانه» که نام فرزند ارمیا سپهسالار حضرت سلیمان فرزند ساول (طالوت) پادشاه بنی‌اسرائیل بود، می‌داند. به گفته مورخان، بنی اسرائیل بعد از حضرت سلیمان سر به نافرمانی گذاشتند. خداوند بخت‌النصر پادشاه بابل را بر آنان مسلط نمود و آن‌ها را آواره غور و عربستان ساخت. موافقان این نظریه برای اثبات مدعای خویش بر «نسب نامه‌های پشتون‌ها (به‌ویژه کتاب مخزن افغانی)، روایت‌های شفاهی در میان پشتون‌ها که خود را اسرائیلی می‌خوانند، شباهت‌های فزینی و سنت‌های قبایلی آنان با یهودیان، تأیید مورخان مسلمان، تأیید اندیشمندان اروپایی از قرن ۱۹ تا کنون، وجود کتاب مقدس تورات و نوشته‌های مذهبی یهودیان در میان پشتون‌ها، وجود نام‌های مناطقی مانند سلیمانی، خالدی، دشت یهود، قلعه یهود، کوه سلیمان، دره خیبر، شباهت‌های ژنتیکی و DNA پشتون‌ها با یهودیان،» استدلال می‌کنند.

در مجموع اکثریت اندیشمندان، مورخان و نویسندگان مسلمان و عده زیادی از خاورشناسان اروپایی از نظریه اسرائیلی بودن پشتون‌ها حمایت کرده‌اند. آنان علاوه بر دلایل متقن فوق، ارتباط ژنتیکی پشتون‌ها با اقوام اسرائیلی را دلیل روشن بر ادعای شان ذکر کرده‌اند. براساس گزارش روزنامه برتانیایی گاردین در سال ۱۳۸۸ خورشیدی یا ۲۰۱۰ میلادی شباهت‌های زیادی که میان پشتون‌ها و یهودی‌ها وجود دارد از قبیل نام‌گذاری، سنت‌ها، شیوه لباس پوشیدن، مواد خوراکی، بیماری‌های مشترک، همه ثابت می‌کنند که پشتون‌ها جزء ده قبیله گمشده اسرائیلی‌اند. تحقیقاتی که روی DNA پشتون‌ها در سال‌های ۱۹۸۳ تا ۲۰۰۴ میلادی انجام گرفته نیز نشان می‌دهد که ۴۳ درصد پشتون‌های تحت آزمایش، با یهودی‌های اشکنازی رابطه نزدیکی دارند. بنابراین، نظریه اسرائیلی‌تبار بودن پشتون‌ها هنوز با قوت خود باقی است و هیچ دلیل علمی و تاریخی قطعی دیگر نمی‌تواند آن را تحت شعاع خود قرار دهد. از میان اندیشمندان اروپایی تنها برنارد دورن، وارتن گریگوریان و مورگن استرین مخالفت خود را با نظریه اسرائیلی بودن پشتون‌ها ابراز داشته‌اند اما دلایل قانع‌کننده‌ای برای آن ارائه نکرده‌اند. از مورخان افغانستانی میر غلام‌محمد غبار، احمدعلی کهزاد و میر محمدصدیق فرهنگ این نظریه را افسانه و نادرست خوانده و نظریه آریایی‌نژاد بودن پشتون‌ها را تأیید کرده و گفته‌اند اسرائیلی خواندن پشتون‌ها با متن تورات مطابقت ندارد و این نسبت صرفاً جنبه سیاسی دارد.

ادامه دارد

لطفاً پیشنهاد یا نظرتان را با ما شریک

کنید

651-504-8170